

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

У статті розглянуто сучасні інтерактивні технології та методи навчання іноземних мов, які використовуються відповідно до реалізації ідеї студентоцентризму в закладах вищої освіти. Обґрунтовано концептуальні засади ідеї студентоцентризму, яка акцентує увагу в навчальному процесі на особистісні потреби студента, пріоритетність його потенціалу і можливостей. Розкрито сутність і значущість використання інтерактивних технологій та методів навчання іноземних мов у контексті реалізації ідеї студентоцентризму. Водночас проаналізовано найбільш ефективні інтерактивні технології та методи навчання іноземних мов, які доцільно активно використовувати в умовах реалізації ідеї студентоцентризму. Інтерактивні завдання повинні містити дискусійні і проблемні питання, пробуджувати інтерес і зацікавленість, бажання ухвалювати самостійні рішення. Установлено, що саме інтерактивні методи здатні забезпечити іншомовну комунікативну взаємодію, пришвидшити процес оволодіння іноземною мовою, активізувати діяльність кожного студента, покращуючи його знання, вміння і компетентності.

Ключові слова: інтерактивні методи, технології, ідея студентоцентризму, навчання іноземних мов, інтерактивні завдання, комунікативні компетентності, індивідуальний підхід, навчальний процес.

Використання інтерактивних методів і технологій стало невід'ємним складником процесу навчання іноземних мов. Об'єктивною вимогою сучасного суспільства є зміна підходу до процесу отримання вищої освіти, формування професійних знань і оволодіння необхідними компетентностями. Сьогодні акцент зміщується на особистісні потреби студента, його потенціал і можливості, відбувається перехід до «суб'єкт-суб'єктного» навчання, де центральною постаттю є студент, завдяки якому і заради якого існує вища освіта. Ідея студентоцентризму набуває всезагального поширення. Вона стимулює пошук оптимальних шляхів, методів та засобів в освітньому середовищі, які здатні сформувати компетентних і конкурентоспроможних фахівців, готових навчатися і розвиватися впродовж життя.

Розширення міжнародних суспільно-економічних відносин створює нове уявлення про сформованість фахівця будь-якої галузі, де одним із ключових показників є його іншомовна компетентність. Вимогою часу є активне розроблення і впровадження новітніх методів і технологій викладання іноземної мови, які повинні забезпечити швидкісний та якісний процес навчання, задовольняючи особисті і професійні потреби кожного студента. Серед них особливої уваги заслуговують інтерактивні, які стимулюють студентів до активної творчої і продуктивної іншомовної комунікативної діяльності.

Із кожним роком серед українських науковців зростає інтерес до питання реалізації ідеї студентоцентризму в закладах вищої освіти України. Це питання стало об'єктом досліджень Н. Сосницької, Н. Столяренко, Л. Червінської, Г. Хоружого та інші.

Водночас не менш важливою залишається проблема впровадження сучасних інтерактивних методів і технологій навчання іноземних мов. Теоретичні та практичні аспекти інтерактивних методів навчання досліджують та аналізують у своїх наукових працях багато українських науковців та практиків, серед яких Б. Ананьєва, В. Беспалько, Л. Виготський, Н. Годованець, Л. Пироженко, С. Сисоева, Т. Коваль.

Вивчення науково-практичних розробок засвідчує відсутність комплексного аналізу впровадження нових інтерактивних методів і технологій, які доцільно використовувати, урахувавши студентоцентристський підхід до навчання іноземних мов, хоча означена проблема й надалі залишається актуальною в освітньому середовищі.

Мета статті – визначити та проаналізувати інтерактивні технології та методи навчання іноземних мов, які використовуються відповідно до реалізації ідеї студентоцентризму. Відповідно до сформульованої мети, визначаємо такі завдання: 1) обґрунтувати концептуальні засади ідеї студентоцентризму; 2) визначити роль та доцільність використання інтерактивних технологій та методів навчання іноземних мов у контексті студентоцентризму; 3) проаналізувати найбільш ефективні інтерактивні технології та методи навчання іноземних мов.

Упровадження в навчальний процес ідеї студентоцентризму є неодмінною вимогою сучасного суспільства. Вона передбачає комплексну організацію навчального процесу, де відбувається підбір засобів, методів і технологій навчання для досягнення результату, який можна виміряти і оцінити як студентів, так і викладачів, а також формування змістового наповнення програм навчання, які повинні передбачити компетентності, яких досягне студент відповідно до отриманої спеціальності й галузі знань.

Такий підхід до навчання підвищує увагу до розмаїтості студентів та їхніх потреб, передбачає застосування ефективних способів подання навчального матеріалу, урахування специфіки спеціальностей, а також гнучке використання різноманітних педагогічних методів і регулярне оцінювання й коригування способів подання навчального матеріалу та педагогічних методів, розвиває взаємоповагу в стосунках студента й викладача тощо [5, с. 7].

В умовах студентоцентризму роль викладача, як і студента, змінюється. На думку Н. Г. Приходько, викладач покликаний забезпечити вищий рівень консультування і мотивації студентів щодо відбору інформації, її джерел, організації адекватних навчальних ситуацій, ліквідації виявлених прогалин. Він також повинен

мотивувати студентів до оволодіння необхідним рівнем активності та самостійності у викладенні власних висновків, готовності до самонавчання, самовдосконалення для досягнення запланованого результату [6, с. 254]. Очевидним є також те, що за таких умов навчальна аудиторія стає місцем, де викладачі розуміють потреби студентів (як цілої групи, так і кожного студента зокрема), а також стимулюють їх до безперервного процесу навчання й участі в навчальному процесі [1, с. 60]. Зазначимо, що саме завдяки студентоцентрованому підходу до навчання чітко визначаються вміння, знання і компетентності, які отримує студент.

Уважаємо, що в процесі вивчення іноземної мови саме інтерактивні методи та технології навчання здатні забезпечити не лише швидке засвоєння іншомовної лексики, сприйняття іншомовного матеріалу і носіїв мовлення, але й розвивати вміння висловлюватися, формувати власні думки, відстоювати свою позицію, виробляти власні судження, прогнозувати бажані результати і створювати умови для їх досягнення, адже (за визначенням Т. І. Коваль) інтерактивні технології навчання іноземних мов – це цілісна та інтегративна система процесу навчання, яка передбачає найраціональніше застосування відібраних за принципами комунікативності, доцільності впровадження та взаємного доповнення інтерактивних методів, прийомів, засобів і форм навчання іноземних мов із метою досягнення заздалегідь запланованого (бажаного) навчального результату [4].

Завдання, що розробляються як інтерактивні, у своїй основі повинні містити якомога більше дискусійних і проблемних питань, які здатні активувати діяльність мислення, пробуджувати інтерес і зацікавленість, бажання вирішувати протиріччя. Український науковець Н. І. Годованець зазначає, що інтерактивне навчання на заняттях з іноземної мови орієнтоване на розвиток зразків поведінки, створення ситуації дискусії, зіткнення думок, вироблення творчого ставлення, вирішення певної проблемної ситуації [3, с. 61]. Саме такий підхід до навчання відповідає ідеї студентоцентризму, коли студента стимулюють ухвалювати самостійні рішення, дають змогу розвивати вміння командної роботи і створювати колективні проекти, виконуючи те чи інше завдання, досягаючи певний навчальний матеріал.

Загалом, інтерактивний підхід до навчання іноземних мов передбачає комунікативну та ситуативно-тематичну організацію навчального процесу. Інтерактивні методи можна також поділити на групові (фронтальні), коли одна людина навчає групу студентів, та колективно-кооперативні, що передбачають організацію навчання в малих групах, об'єднаних спільною навчальною метою, наприклад метод співпраці в малих групах [4].

Уважаємо, що організація та проведення дискусій як у малих, так і у великих групах на заняттях з іноземних мов є невід'ємним інтерактивним методом. Прикладом організації таких дискусій може бути залучення студентів однієї частини навчальної групи, яким пропонується обговорювати певні суперечливі питання, представляючи різні погляди, а іншій відведено роль слухачів і екзаменаторів, які оцінюють мовний і змістовий складник наведених під час дискусії аргументів і фактів.

В умовах реалізації студентоцентризму в навчальному процесі, студентів надається більша свобода створення сприятливого навчального середовища для самостійного осмислення необхідності вивчення того чи іншого навчального матеріалу та його індивідуального оцінювання. Саме тому вважаємо за доцільне надати студентам змогу самостійно створювати власні індивідуальні завдання, які можуть бути як проблемного, так і аналітичного характеру. Такі завдання можуть виконуватися однією групою студентів із подальшою презентацією і захистом досягнутих результатів, а аналізуватися та оцінюватися іншою. Під час презентацій студенти також повинні бути активними співучасниками інтерактивної взаємодії, навчаючись один від одного, реагуючи на запрошення доповідача чи викладача навести власний приклад чи резюмувати отриману інформацію [2, с. 94]. Упроваджуючи такі інтерактивні технології у навчальний процес, завдання викладача – пояснити процес і алгоритм виконання завдань, стати співучасником прийняття кінцевого результату, проаналізувати виявлені недоліки чи помилки.

Не менш значущим в умовах студентоцентрованого навчання є й упровадження комунікативно-ігрових ситуацій, рольових та ділових інтерактивних ігор, які акцентують увагу як на особистісних вміннях і здібностях студентів, так і на розвитку професійних та комунікативних вмінь. Важливою умовою досягнення ефективного результату є підбір і створення доцільної професійної ситуації, структурування і моделювання мовленнєвої інформації. Головними завданнями цього методу навчання іноземної мови є такі: 1) навчити студента бути переконливим у своїх судженнях, максимально використовуючи свій словниковий запас; 2) розвинути його вміння доводити і аргументувати свою точку зору, при цьому вважаємо за доцільне запропонувати виокремити ключові вирази і слова; 3) навчити студента занурюватися в ситуацію і назначену роль, абстрагуючись від зовнішніх подразників; 4) розвинути його емоційний інтелект завдяки толерантному і стриманому ставленню до позиції опонента.

Важливо також зазначити, що одним із завдань, яке сприяє оволодінню іноземної мови з одночасним активним залученням студентів на усіх етапах його виконання, є надання змоги самостійно розробляти проблемні ситуації, підбирати до них ключові вирази і слова, що допомагають активізувати комунікативну діяльність, представити їх іншим студентам, а згодом і проводити обговорення цих ситуацій із записуванням кінцевих результатів.

На нашу думку, в процесі використання інтерактивних технологій і методів навчання не лише розвивається комунікативна іншомовна компетентність студентів, але й удосконалюється писемне мовлення (за умови поєднання групової та індивідуальної творчої діяльності студентів). Прикладом такої інтерактивної письмової взаємодії може бути написання творчої роботи чи твору, коли студентам пропонується

підібрати собі певні ролі: розробників (розробляють теми для творів чи складають план); авторів текстів (пишуть основний зміст роботи); редакторів (корегують тексти) тощо. Таке творче виконання письмового завдання не лише сприяє взаємодії всіх учасників начального процесу, комунікації, командній роботі і співпраці, але й дозволяє проявити власний індивідуальний та творчий підхід, реалізувати мовленнєві моделі та ідеї на письмі, спробувати різні соціальні ролі.

Висновки. Отже, інтерактивні методи є надзвичайно актуальними і необхідними в процесі вивчення іноземних мов, особливо у контексті реалізації в освітньому середовищі ідеї студентоцентризму. Вони не лише забезпечують іншомовну комунікативну взаємодію, але й активізують діяльність кожного студента, покращуючи його знання і вміння. Важливим є також розуміння того, що використання одного методу чи технології навчання не принесе бажаного результату. Доцільно поєднувати різні методи, розробляти щораз нові і цікаві завдання, зорієнтовані на потреби студентів, потенціал і можливості.

Перспективними напрямками подальшого дослідження зазначеної проблеми вважаємо вивчення іноземного досвіду впровадження інтерактивних технологій навчання іноземних мов як в умовах студентоцентрованого навчання, так і компетентнісного підходу у вищій освіті.

Використана література:

1. Ive Emaliana. Teacher-centered or student-centered learning approach to promote learning? Jurnal Sosial Humaniora. 2017. Vol. 10. Iss. 2. P. 59–70. URL: <http://DOI: 10.12962/j24433527.v10i2.2161> (дата звернення: 18.03.2019).
2. Wright Gloria Brown. Student-centered learning in higher education. International Journal of Teaching and Learning in Higher Education. 2011. Vol/ 23. № 3. P. 92–97. URL: <http://www.isetl.org/ijtlhe/> (дата звернення: 10.03.2019).
3. Годованець Н. І. Короткий огляд інтерактивних методів навчання іноземної мови. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота». 2017. Вип. 1(40). С. 60–62.
4. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-методичний журнал. 2011. Вип. 21. С. 86–92.
5. Політика забезпечення якості вищої освіти. Дніпропетровськ : НГУ, 2016. 10 с.
6. Приходько Н. Г. Запровадження студентоцентрованого навчання в освітній процес – пріоритетний напрям модернізації вищої освіти. Студентоцентризм у системі забезпечення якості освіти в економічному університеті : зб. матеріалів Всеукр. наук.-метод. конф. за міжнар. участю, м. Київ, 2–3 березня. 2016 р. Київ : КНЕУ, 2016. С. 254. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_International_Economics_and_management/studentozentruzum.pdf (дата звернення: 20.03.2019).

References:

1. Ive Emaliana. (2017). Teacher-centered or student-centered learning approach to promote learning? Jurnal Sosial Humanior. Vol. 10. Ed. 2. P. 59–70. URL: <http://DOI: 10.12962/j24433527.v10i2.2161> (data zvernennia: 18.03.2019).
2. Wright Gloria Brown. (2011). Student-centered learning in higher education. International Journal of Teaching and Learning in Higher Education. Vol. 23. No.3. P. 92–97. URL: <http://www.isetl.org/ijtlhe/> (data zvernennia: 10.03.2019).
3. Hodovanets N. I. (2017). Korotkyi ohliad interaktyvnykh metodiv navchannia inozemnoi movy [Short review of interactive methods of foreign language teaching]. Scientific Visnyk of Uzhhorod University: «Pedagogics. Social Work». Issue 1 (40). P. 60–62. [in Ukrainian].
4. Koval T. I. (2011). Interaktyvni tekhnolohii navchannia inozemnykh mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh [The interactive foreign language teachers technologies]. Continuing Professional Education: Theory and Practice. Scientific-Methodical Journal. Issue 21. P. 86–92. [in Ukrainian].
5. Polityka zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity (2016). [Policy of higher education quality assurance]. The Ministry of Education and Science of Ukraine, National Mining University. – Dnipropetrovsk : NHU. 10 p. [in Ukrainian].
6. Prykhodko N. H. (2016). Zaprovadzhennia studentotsentrovanooho navchannia v osvitnii protses – priorytetnyi napriam modernizatsii vyshchoi osvity [Implementing student-centered learning to educational process – the perspective way of modernization of higher education]. Student-centered Learning in Education Quality Assurance System at Economic University [Electronic Issue] : All-Ukrainian Scientific-Methodical Conference Proceedings, Kyiv, 2–3 March, 2016. Kyiv : P. 254. URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Department_of_International_Economics_and_management/studentozentruzum.pdf (data zvernennia: 20.03.2019) [in Ukrainian].

Билык О. О., Пуга О. О. Использование интерактивных технологий и методов обучения иностранным языкам в контексте студентоцентризма

Статья содержит анализ современных интерактивных технологий и методов обучения иностранным языкам, которые используются в соответствии с реализацией идеи студентоцентризма в учреждениях высшего образования. Обоснованы концептуальные основы идеи студентоцентризма, которая акцентирует внимание в учебном процессе на личностные потребности студента, приоритетность его потенциала и возможностей. Раскрыта сущность и значимость использования интерактивных технологий и методов обучения иностранным языкам в контексте реализации идеи студентоцентризма. Проанализированы наиболее эффективные интерактивные технологии и методы обучения иностранным языкам, которые целесообразно активно использовать в условиях реализации идеи студентоцентризма. Интерактивные задания должны включать дискуссионные и проблемные вопросы, пробуждать интерес и заинтересованность к обучению, желание принимать самостоятельные решения. Определено, что именно интерактивные методы способны обеспечить коммуникативное взаимодействие, ускорить процесс обучения иностранным языкам, активизировать деятельность каждого студента, улучшая его знания, умения и компетентности.

Ключевые слова: интерактивные методы, технологии, идея студентоцентризма, обучения иностранным языкам, интерактивные задания, коммуникативные компетентности, индивидуальный подход, учебный процесс.

Bilyk O. O., Puha O. O. Using interactive technologies and methods of foreign languages teaching in the context of student-centered learning

The article deals with modern interactive technologies and methods of foreign languages teaching that are used in accordance with the implementation of the idea of student-centered learning in higher education institutions. The conceptual basic of the student-centered idea, which emphasizes on the students' personal needs in educational process, the priority of their potential and possibilities, is substantiated. The essence and significance of the use of interactive technologies and methods of foreign languages learning in the context of the implementation of the student-centered idea is revealed. At the same time, the authors analyze the most effective interactive technologies and methods of foreign languages teaching which are advisable for using in the conditions of implementing student-centered learning. Interactive tasks should include discussion and problem issues, stimulate students' interest for studying and desire to make independent decisions. Interactive methods are stated to be capable of providing foreign communication, accelerating the process of mastering a foreign language, intensifying each student's activities, improving his/her knowledge, skills and competence.

Key words: interactive methods, techniques, idea of student-centered learning, foreign languages teaching, interactive tasks, communicative competences, individual approach, educational process.

UDC 811.114:371.3

Bodnar S. V.

RESEARCH INTO TEACHING YOUNG LEARNERS THE ENGLISH DIALOGIC SPEECH

The article deals with the problem of teaching Ukrainian young learners the English dialogic speech. When conducting the pedagogical research, the following methods were used, namely: the comparison and system analysis of psychological, pedagogical, methodological sources, education process monitoring, pilot training with using the developed strategies for teaching the English dialogical speech to preschool children, work with the author's course for pre-schoolers "English in the Family", describing the experimental phases. The one-year long pedagogical experiment was run at four Ukrainian public kindergartens in Odesa and Nikolaev.

The strategies for teaching preschool children the English dialogic speech were determined. The experimental test results provided the strong positive proof of the acquired skills of the English speech.

Key words: preschool education, Language teaching methodology, English dialogic speech, teaching strategies.

Modern integration processes, the entry of Ukraine into the European educational space, the international exchange of information in various fields of knowledge have a significant impact on the enhancement of the status of a foreign language as an important means of communication that requires reforming the language education at all levels. The change of the period of learning foreign languages from a teenager age to a junior or even preschool age as a sensitive time for mastering a foreign-language communication became an important step of introducing changes into the system of language training at the present time [5]. Preschool education, that involves a child into learning foreign languages, lays the foundation for the implementation of the social order of the society in the field of language education and gives a child some additional opportunities for his comprehensive development.

Psychological and psycholinguistic bases of such training were actively developed by psychologists Sh. Amonashvili (1983), Ye. Negnevitskaya (1986), A. Shakhnarovich (1990), A. Leontiev (1999), G. Saffran (2001), J. Cassidy (2008) and others. In their works, they showed that the methods of preschool teaching should take into account the characteristics of children's communication and involve their natural proclivity to learning languages. At this age children acquire knowledge through interaction with other people: child-to-child interaction, educator-to-child interaction, parents-to-child interaction. The children are naturally curious and enthusiastic to explore the world around them, they contact the world through emotions, cognize it, react vividly to surrounding changes, get acquainted with new activities. Language learning happens optimally when the words provided tie to an activity in which the child is engaged. The preschool children's activities are related to the perception, understanding and reproduction the content of stories, fairy tales, poems in various kinds of games and theatrical performances. According to the words of A. Bogush, they are characterized by a productive and aesthetic character, as they are accompanied by figurative speech and the use of various genres of artistic words [2014, p. 45].

Analysing the existing researches connected with teaching young learners a foreign language we have found out that the core of all methods used in the practice of teaching preschool children a foreign language is connected with an oral speech. The researchers of the XXth century offered the following methods of teaching young learners a foreign language: A. Zavialova (1983) suggested the use of individualized characters to create game situations. Z. Futerman (1984) emphasized the mandatory use of the native language while studying a foreign one as a means of semantisation that helps to acquire a foreign language material. Ye. Negnevitskaya (1986) recommended that the children should be taught on the basis of psycholinguistic regularities of language mastering which are characteristic